

Forslag til partiprogram for 2019-2023

Innholdsfortegnelse

Klima og miljø.....	2
Miljøledelse	2
Kystkommune.....	2
Landbruk.....	3
Trafikk og kollektivt	3
Forbruk og gjenvinning.....	3
Flom, ras og ekstremvær.....	3
Barn og unges oppvekst	3
Barnevern	4
Vold i nære relasjoner	4
Ungdom	4
Et godt og helhetlig utdanningsløp	5
Barnehage.....	5
Skole	5
Barnas arbeidsmiljø.....	6
Lekser.....	6
SFO.....	6
Familien og nære relasjoner.....	7
Lekser.....	7
Digital hverdag.....	7
Et styrka familiekontor	7
Mangfold og likestilling	8
Inkludering.....	8
Religion, tro og livssyn.....	9
Studentbyen	9
Vår helse	9
Alkohol.....	10
Ensomhet.....	10
Alderdom.....	10
Digital hverdag for eldre.....	10
Trygghet når du trenger det.....	11

35	En verdig død.....	11
36	Kultur, idrett og frivillighet.....	11
37	Kultur.....	11
38	Det profesjonelle kulturlivet.....	12
39	Den kulturelle grunnmuren.....	12
40	Idrett.....	12
41	Frivillighet og innbyggerdialog.....	13
42	Næring og byutvikling.....	13
43	Handel og turistnæring.....	14
44	Arealpolitikk.....	14
45	Kommunen som arbeidsplass.....	15

46
47
48

49 Klima og miljø

50 Kristiansand skal være en fremtidsrettet og bærekraftig kommune. Vi er forpliktet til å kutte dramatisk på våre
51 klimaødeleggende utslipp slik at målene i Paris-avtalen kan nås. Vi må handle lokalt og tenke globalt. Dette gir
52 både muligheter og utfordringer for hvordan vi lever våre liv i kommunen. Arbeiderpartiet erkjenner at tiltak
53 som er upopulære og som oppleves begrensende i livene våre, kan være nødvendige for å oppfylle våre
54 klimaforpliktelser. Vi mener at restriktive tiltak alltid skal komme parallelt med positive tiltak, slik at
55 innbyggerne opplever at det er mulig å velge miljøvennlige alternative løsninger. Derfor mener vi at en stor
56 satsing på buss og kollektiv må komme parsell med eventuelle innføringer av restriktive tiltak.

57

Norge har forpliktet seg til å kutte 40% av klimagassutslippene innen 2030.
I 2050 skal Norge være et lavutslippsamfunn

58
59

60 En ny storkommune må være bevisst sitt forbruk og hva som kan gjøres for å sikre en mer miljø- og
61 klimavennlig by. Vi vil jobbe for at Kristiansand blir en grønnere by med et bærekraftig forbruk og mindre
62 klimafiendtlige utslipp. For å få dette til må vi samarbeide med næringslivet og frivillige organisasjoner og
63 stiftelser. Vi er også helt avhengig av at innbyggerne vil være med på denne innsatsen.

64

65 Miljøledelse

66 Miljøledelse må være gjeldende i den nye storkommunen. Investeringer, materialvalg og innkjøp til kommunen
67 skal sees i en bærekraftig sammenheng. Vi vil ansette en klimasjef i Kristiansand. Klimaløsningene må være
68 realistiske og rettferdige. Befolkningen må oppleve å bli hørt og kunne se nytten av miljø- og klimatiltak.
69 Samarbeid med miljøbevegelsen må derfor styrkes og bedres.

70

71 Kystkommune

72 Kristiansand er en kystkommune. Vi vil ha en forutsigbar fiskeri og havbrukspolitikk. Marin forsøpling er en
73 utfordring. Mikroplast havner i fisken og sjømat og ender til slutt på vårt middagsbord. Slik vil vi ikke ha det.
74 Arbeiderpartiet krever derfor at statlige myndigheter gir kommunene verktøy til å kunne rydde, rense og
75 håndtere marint avfall. Det er et mål å gjøre kommunen plastfri. Alternative materialer må tas i bruk.
76 Alternativer til gummigranulat på kunstgressbaner skal tas i bruk. Det vil ha betydning for miljøet både for sjø
77 og på land. Vi vil verne om kystlinjen vår, slik at denne forblir tilgjengelig for allmennheten. Arbeiderpartiet vil

være meget restriktive til dispensasjonssaker i strandsonen. Vi vil stille miljøkrav til cruisebåter som ligger til kai i havna vår.

Landbruk.

Med en sammenslåing av Søgne, Songdalen og Kristiansand vil vi også bli en betydelig landbrukskommune. Landbruksnæringen er under press. Tørre somre og våtere vintere gir stadig vanskeligere arbeidsforhold for bøndene. Vi er avhengig av at staten bidrar med gode kompensasjonsordninger når en avling trues på grunn av naturskader. Matjord er et knapphetsgode, og lokalt produsert mat og dyrehold er viktig. Landbrukets oppgave er å produsere trygg og variert mat av god kvalitet. Arbeiderpartiet vil legge til rette for økt produksjon av jordbruksvarer som det er naturgitt grunnlag for og som markedet etterspør. Det er viktig at kommunen bidrar med å opprettholde selvforsyningsgraden på dagens nivå. Jordbruksproduksjonen må skje på en miljømessig bærekraftig måte. Jordbruksarealer som blir utsatt for utbygging må erstattes. Kristiansand Arbeiderparti vil støtte de bøndene som velger mer miljøvennlige alternativer innenfor sin næring, som for eksempel miljøvennlig rundballplast.

Kommunens store skogressurser må forvaltes på riktig måte. Framtidens skogbruk skal bidra til mer satsing på produksjon av miljøvennlig energi, og trematerialer skal i langt større grad tas i bruk i kommunale bygg og anlegg.

Trafikk og kollektivt

Kristiansand Arbeiderparti ønsker å utvikle et kollektivnett som favner hele kommunen. Det skal være enkelt å ta seg til og fra de ulike stedene i kommunen, inkludert ytterkantene. I tillegg ønsker Kristiansand Arbeiderparti å oppnå et grønt løft i bymiljøet ved å sikre bilfrie soner og flere el-busser. Vi vil fortsette å bygge ut sykkelveienettet slik at flere kan sykle på tryggere sykkelveier. Vi ønsker i perioden å prøve ut passasjerbåter mellom de ulike bydelene, som for eksempel mellom Vågsbygd, sentrum og Randesund.

Flere og flere velger utslippsfrie privatbiler. Dette er bra. Gode parkeringsbetingelser og trafikkbetingelser skal fremdeles gjelde for el-biler. Flere ladestasjoner skal settes opp.

Forbruk og gjenvinning

Riktig avfallshåndtering og resirkulering er viktige miljøvirkemidler. Returkraft og Avfall Sør er verktøy for avfallshåndtering. Fjernvarme produsert av søppelforbrenning skal brukes i alle offentlige bygg, der dette kan knyttes sammen, og husholdningene skal ha mulighet til resirkulering hjemme. Plast, glass og metall skal ha egne containere og utdeles til alle husstander. I tillegg skal det være miljøstasjoner i hver bydel, hvor brukte klær og sko skal kunne leveres for videre bruk. Gjenvinningsstasjonene på øst og vestsiden av byen gir muligheten for å kjøpe gode og rimelige artikler til gjenbruk for privatpersoner. Det må åpnes for at disse også kan brukes av kommunale institusjoner, så som skoler, fritidsklubber og eldrecentre.

Flom, ras og ekstremvær.

Kristiansand blir utsatt for mer ekstremvær. Dette følger av klimaendringene. Vi skal prioriterer tiltak for å sikre liv og verdier i fremtiden. Flere grønne tak i tettbygde strøk, samt flere grønne lunger vil kunne bidra med å ta opp noe av vannmengdene. Dreneringstiltak i boligfelt og jordbruk må sikres. Vann- og avløp må oppgraderes for å ta unna store vannmengder. Det må vurderes om flomsonen skal utvides med tanke på fremtidig utbygging. Beredskapen ved ekstremvær skal fortsatt være god, og vi vil gjøre innbyggerdialogen med kommunen enda bedre for å sikre god informasjonsflyt når ekstremvær og farer inntreffer. SMS-varsling og digital nyhetsoppdatering på Internett og sosiale medier skal bedres betraktelig.

Barn og unges oppvekst

Kristiansand kommune er mangfoldig og med til dels svært ulike bydeler. Levekår og befolkningssammensetning i bydelene er forskjellig. Arbeiderpartiet vil løfte de bydelene som har størst levekårsutfordringer, med blant annet gode fritidstilbud til barn og unge, herunder idrettsanlegg og gode uteområder. Hver bydel skal minst ha en flerbrukshall. Vi vil kartlegge behovet

for fritidsklubber i bydelene, og gjøre nærmiljøet så attraktivt at ungdommer ikke trekkes inn mot sentrum. Mørke og skyggelagte uteområder til barn og unge skal oppgraderes. Skoleveier, gang- og sykkelstier samt snarveier skal være opplyste og trygge. Bydelsutvalg og velforeninger skal tas med på råd ved reguleringer av nye områder. Barn og unge skal høres og tas hensyn til i alle planprosesser.

Det er omkring 2600 fattige barn i nye Kristiansand kommune

Barnevern

Å være en kommune for alle betyr at vi må øke innsatsen for dem som utenfor. Arbeiderpartiet ser med stor uro på det økende antall barn i lavinntektsfamilier. Flere lever i fattigdom. Vi skal styrke de ordninger som allerede finnes for at alle barn og unge skal ha meningsfylte fritidsaktiviteter, og ha mulighet til å delta i sosiale samlinger som fødselsdager og vennegrupper. Vi vil foreslå at alle barneskoler innreder egne fødselsdagsrom til gratis utlån for elevene. Elevrådet på skolene skal være med å bestemme utformingen av disse. Frivillige tiltak, lag og organisasjoner som jobber med barn i lavinntektsfamilier skal bli møtt med velvilje og en positiv holdning fra kommunens side. Vi erkjenner at arbeidet disse bidrar med er uunnværlig for fellesskapets samlede innsats ovenfor de mest sårbare barne og ungdommene.

Samtidig er det avgjørende at vi legger inn en ekstra innsats i barnevernet. Det trengs flere ansatte og fagpersoner til å møte barn og familier som strever. Det første av bærekraftsmålene til FN er å utrydde fattigdom. Barn og unge har krav og rett til å leve trygge liv i gode boliger, med ansvarsfulle voksne tilstede for dem. Tiltak i hjemmet må derfor styrkes. Men vi må også sørge for at det er nok forsterkhjem og beredskapshjem til de utrygge barna. For å klare det må vi ha en betydelig styrking av bemanningen i barnevennssektoren. Det er en for mange saker pr saksbehandler i dag, noe som går utover lovpålagte oppgaver og verdigheten i tjenesten. Samtidig er det viktig at vi får på plass en større samhandling mellom barnevern, politi, barnehager, skole og helsestasjoner. Vi er kritiske til kommersielle aktører i barnevernet, og er negative til at utbytte fra disse aktørene skal tas ut til eierne.

Vold i nære relasjoner

Alle skal gis mulighet til å bestemme over eget liv. Vi vil styrke kommunens arbeid og handlingsplan mot vold i nære relasjoner. Organisasjoner som Kriesenteret, Senter mot seksuelle overgrep og Alternativ til vold skal ha gode betingelser i den nye kommunen.

Ungdom

Kristiansand Arbeiderparti vil at kommune og næringsliv går sammen for å utvide dagens tilbud til sommerjobb for utsatt ungdom. Et slikt spleiselag mellom det offentlig og private vil gi positive samfunnsøkonomiske ringvirkninger. Det vil gi flere unge erfaring og anerkjennelse gjennom å bli sett og gitt tillit. Dette er viktig for å bygge ungdom opp og gi dem tro på at samfunnet bryr seg om dem og vil hjelpe dem. Arbeiderpartiet ønsker en større andel sosialfaglig kompetanse inn i skolen for å jobbe med utfordringer som ikke er knyttet til de tradisjonelle skolefagene.

De eldste ungdommene møtes i sentrum etter skoletid og i helgene. Kriminalitetsforebyggende tiltak som natteravnene, ungdomslos og miljøverter er med på å gjøre sentrum trygg. Arbeiderpartiet vil se på muligheten for å utvide ordningen med miljøvert til også gjelde for de største kjøpesentrene.

Tillitsfulle voksenpersoner som elevombud, sexologisk rådgiver, helsestasjon, skolehelsetjenesten og ungdomsarbeidere skal være lavterskeltilbud for kommunens ungdommer, og de skal kunne jobbe på tvers av bydeler og etater.

180 Barn og ungdommer som bor i kommunale boliger skal ha kvalitetsmessig gode hjem, med god nok
181 plass, forutsigbarhet og med nærhet til skole og venner. Kommunen skal levere helhetlige tjenester
182 til barn og unge, samarbeid mellom etater skal fremme barnas livskvalitet og aldri være til hinder for
183 god utvikling hos barn og unge.

184

185 Et godt og helhetlig utdanningsløp

186 Storkommunen skal gi like muligheter uavhengig av bakgrunn eller økonomi, og den skal være en
187 kommune for alle gjennom hele livsløpet.

188 Barnehage

189 Tidlig innsats starter i barnehagen, hvor den sosiale læringen gjennom lek, inkludering og mestring
190 danner grunnlaget for utvikling og all videre utdanning. Et godt og trygt barnehagetilbud med høy
191 kvalitet gir de minste mulighet til lek og mestring sammen med jevnaldrende, samtidig som
192 foreldrene har mulighet til å kombinere arbeid og familie. Arbeiderpartiet vil at barn skal få være
193 barn, og la leken være grunnsteinen i barnehagen og tidlig skolealder. Vi stiller oss kritisk til
194 overdreven kartlegging og testing allerede i barnehagen.

195 For å få det beste tilbudet mener Arbeiderpartiet at det må legges bedre til rette for
196 kompetanseheving for ansatte i barnehagen. Vi trenger gode pedagoger, men også flere fagarbeidere
197 som arbeider i barnehagen for å sikre et godt pedagogisk tilbud for barna og mer voksenkontakt.
198 Arbeiderpartiet ønsker tiltak som sikrer en større andel av menn i barnehagen. Dette er en viktig
199 likestillingsarena og personalet har en svært stor betydning som rollemodeller, samt at senere
200 forskning har vist at det kan slå positivt ut på regne- og språkferdigheter med flere mannlige ansatte i
201 barnehagen. Arbeiderpartiet krever at det skal være en styrer i hver barnehage i tråd med
202 barnehageloven, og vi vil ikke ha unntak fra dette da det etter vårt syn utvanner stedlige ledelse og
203 skaper mindre kontakt mellom ansatte, ledere og hjem.

204 Arbeiderpartiet vil jobbe for å jevne ut fordelingen kommunale og private barnehager og legge til
205 rette for nye kommunale barnehager langs metroaksen og tilbud i eget nærområde. Dette er viktig
206 både i et miljøperspektiv, men også for å sikre tilhørighet der foreldre og barn bor.

207 Arbeiderpartiet ønsker en rett til barnehageplass for alle, også de under ett år, og vil ha fortløpende
208 opptak tilpasset barnefamiliens behov.

209

210 Arbeiderpartiet ønsker å begrense utbytte for private barnehager og at foreldrebetaling og
211 skatte kroner skal komme barna til gode. Det er viktig for en trygg og forutsigbar barnehagedrift at
212 det innføres en begrensning på utbytte, samtidig som rammevilkårene i barnehagesektoren er gode.

213

214 Skole

215 Arbeiderpartiet hegne om fellesskolen som vår viktigste arena for like muligheter, uansett bakgrunn
216 og økonomi. I tillegg til fellesskolen egenverdi som inkluderingsarena, er det viktig for Arbeiderpartiet
217 å styrke og videreutvikle den slik at vi sikrer våre unge beste mulig utgangspunkt i et utfordrende og
218 mangfoldig samfunn, som stiller stadig større krav. Dette vil vi gjøre blant annet gjennom fokus på
219 tidlig innsats som både må være riktig og forsvarlig, og gjennom en slik utforming på skoler og
220 barnehager at alle har en mulighet til å delta. Det må også være tilrettelegging av spesialundervisning

221 som ikke virker segregerende og skolene må ha en større bevissthet rundt tilpasset opplæring.
222 Samtidig må vi som storkommune legge mer til rette for at lærerne kan gi elevene tilpasset
223 opplæring, da lærerne ser hvordan elevene i sine klasser lærer best. Det er også viktig å støtte opp
224 estetiske fag med gode faglærere slik at elevene får et godt tilbud.

225

226 [Barnas arbeidsmiljø](#)

227 Barnas arbeidsmiljø må være i fokus. Inneklima, universell utforming og gode skolebygg er svært
228 viktig for læringsmiljøet og må prioriteres. Arbeiderpartiet er opptatt av den gode effekten frukt og
229 grønt har på elevenes læring, og ønsker å tilby dette til alle elevene i grunnskolen, og vi ønsker et
230 forsøksprosjekt med skolemat i Kristiansandskolen.

231 Vi vil gradvis innføre en time daglig fysisk aktivitet gjennom hele grunnskolen, og vil begynne med
232 ungdomsskoleelevene.

233 Det skal være nulltoleranse for mobbing, og det må legges til rette for godt samarbeid med
234 fylkeskommunen og elevombud. Mobbing er et problem med mange dimensjoner, og er langt større
235 enn selve handlingen. Problematikken må ses i et større perspektiv hvor adferd, bakgrunn, sosial
236 bagasje, læringsmiljø og grupperinger jobbes tydelig med før man i ytterste konsekvens kan flytte
237 mobber.

238 Arbeiderpartiet vil at alle barnehage- og skolebygg skal være universelt utformet slik at alle har
239 mulighet til å delta i alle skolens aktiviteter ut ifra egne forutsetninger. Der dette mangler i dag vil vi
240 jobbe for å dette på plass så fort som mulig. Det skal være en reell mulighet å kunne gå på nærskolen
241 sin.

242 Arbeiderpartiet har tillit til lærerne, og ønsker at de skal få tid og mulighet til å være lærere. Vi vil
243 styrke etter- og videreutdanning, og vi skal ha kompetente lærere. Samtidig er det svært viktig å
244 anerkjenne og verdsette den menneskelige og uformelle kompetanse hver og en har. I en tid med
245 mer psykisk uhelse er det avgjørende med flere lærere i skolen som har tid til å se hver enkelt elev
246 ved siden av å kunne gi et godt pedagogisk tilbud til dem. Det er også viktig med tanke på elevenes
247 helse at vi styrker skolehelsetjenesten til å forebygge, avdekke og jobbe med utfordringene våre
248 unge har.

249

250

251 [Lekser](#)

252 Vi vet at hjemmelekser er en stressfaktor i mange familier. Lekser hjemme kan i enkelte tilfeller virke
253 mot sin hensikt. Likevel er det viktig at foreldre og foresatte er tett på barnas faglige utvikling.
254 Arbeiderpartiet ønsker en forsøksordning med leksetid på skolen for alle trinn, der hjemmelekser
255 utgår. Samtidig vil vi ha betydelig tettere kontakt mellom skole og hjem, for å ansvarliggjøre foresatte
256 i barnas faglige utvikling og læring.

257

258 [SFO](#)

259 Arbeiderpartiet ønsker en mer helhetlig skoledag, med fysisk aktivitet, leksetid og mer tid til læring.
260 Derfor vil vi erstatte dagens skolefritidsordning med en aktivitetsskole. Aktivitetsskolen skal være et
261 viktig supplement til skolen når det gjelder utvikling av grunnleggende ferdigheter. Den skal også
262 bidra til språklig utvikling og integrering for barn på 1-4 trinn. For at alle skal kunne delta på like vilkår

263 skal Aktivitetsskolen ha inntektsgradert foreldrebetaling, etter modell av barnehagen. Egenandelen
264 skal være lav. Måltider her skal oppleves som inkluderende og ikke være et stressmoment for de
265 ansatte og barna. Maten som skal være sunn og ernæringsrik. Vi ønsker å følge opp planene om et
266 tettere samarbeid mellom idrettslag og kulturskolen, og gjøre dette til en integrert del av
267 Aktivitetsskolen. På denne måten vil kommunen være med å tilrettelegge for at barnefamilier får
268 mere tid sammen på ettermiddager og kvelder, og flere barn vil kunne delta i ulike aktiviteter. Barn
269 på mottaksskolen skal ha et fullverdig aktivitetsskoletilbud. Foreldre til barn med fysisk og psykiske
270 funksjonsnedsettelse skal ikke betale for aktivitetsskolen etter fjerde klasse.

271

272 Familien og nære relasjoner

273 Kristiansand kommune er en familievennlig kommune. Det er godt å vokse opp her, og vi ønsker at
274 flere familier skal etablere seg her. Barnas by, med satsing på gode kultur- og opplevelser for barn og
275 unge, har gjort byen attraktiv. Cultiva har bidratt til mye av dette.

276 Lekser

277 Likevel opplever mange småbarnsfamilier at tidsklemma styrer mye av hverdagen. En forsøksordning
278 med leksetid på skolen, uten hjemmelekser vil frigjøre tid for familier til å være sammen på
279 ettermiddager og kvelder. Vi mener dette vil styrke familien og lette noe av hverdagsstresset mange
280 opplever. Flere foreldre etterlyser tiltak som kan gjøre tiden familien har sammen mindre hektisk og
281 mer harmonisk. Familier er små, sterke felleskap som gir en god barndom for de aller fleste barn. Det
282 skal være mulig å kombinere fulltidsarbeid og familieliv på en god måte, og aktivitetstilbud som
283 familiene kan gjøre sammen vil styrke familieband. God tilgang på natur, badevann og løyper,
284 bydeler med et variert tilbud og lekeanlegg av høy kvalitet kan brukes av alle. Vi trenger slike anlegg
285 som er lett tilgjengelig og hvor bruken ikke begrenses av økonomi.

286 Digital hverdag

287 Flere foreldre finner den digitale hverdagen til barn og unge utfordrende. Mangel på kunnskap og
288 bekymring for netthets øker. Frykt for at barn utsettes for overgrep på nett er blitt en hverdagslig uro
289 for mange foreldre og foresatte. Foreldrenettverk og gode informasjonstiltak fra kommunen kan
290 forebygge mye. Arbeiderpartiet ønsker å gi tilbud til foreldre og foresatte som bedre setter dem i
291 stand til å møte og forstå barnas digitale verden. Arena for dialog og kunnskap kan være skole,
292 bydelsbibliotek eller i mindre grupper.

293 Et styrka familiekontor

294 Opptil halvparten av inngåtte ekteskap går i oppløsning. Par skiller seg av ulike årsaker.
295 Familiekontoret gir tilbud til dialog både før, under og etter brudd. Vi vil gjøre tilbudet til
296 familiekontoret mer generelt og sette det i et større forebyggende perspektiv. Råd om samliv i en
297 hektisk småbarnsfamilie kan forebygge konflikter og samlivskriser. Arbeiderpartiet vil løfte det
298 forebyggende arbeidet til familiekontoret gjennom å styrke tilbud om samlivskurs og
299 familieveiledning.

300 Familier som mottar sosialhjelp får i dag avkortning av stønaden fordi de mottar barnetrygd. Dette
301 mener Arbeiderpartiet er uriktig. Det viktigste tiltaket for å løfte familier ut av fattigdom er fast og
302 varig arbeid. Innsats for sysselsetting fortsetter, men det er urimelig å legge en enda større
303 økonomisk byrde til familier som allerede har det tøft økonomisk. Vi vil derfor ta barnetrygden ut av
304 beregningsgrunnlaget for sosialstønad.

305 Alle har rett på en god bolig. Den sosiale boligbyggingen må gjenreises. Arbeiderpartiet vil ha
306 småbarnsfamilier i alle bydeler, også i sentrum. Det må legges tilrette for ulike typer boliger i hele
307 kommunen, og vi må bruke gode finansieringsordninger, som for eksempel start-lån, for at flest
308 mulig skal få anledning til å eie egen bolig. For de som ikke har økonomi til å eie, skal kommunen tilby
309 gode utleieboliger. Vi vil opprette en kommunal bostøtte, slik at leietakere slipper en stor økonomisk
310 belastning i husleie. Samarbeidet mellom boligkontoret og boligselskapet skal styrkes for å kunne gi
311 bedre service til leietakerne som trenger spesiell oppfølging. Vi vil bedre vedlikeholdet i kommunale
312 boliger, og tilby gratis internett i disse.

313 Mangfold og likestilling

314 Inkludering

315 Aldri har så mange vært på flukt i verden som i dag. Vi skal aldri vike fra vårt humanitære ansvar når
316 mennesker på flukt trenger vår beskyttelse og bistand. Over tid har Kristiansand vært en
317 foregangskommune med statlige mottak og bosetting av flyktninger. Dette har resultert i at
318 kommunen med rette kan kalle seg internasjonal. Mennesker med bakgrunn fra over 135 ulike land
319 bor her. Det er først og fremst en styrke, men gir også muligheter og utfordringer. Kristiansand
320 Arbeiderparti vil videreutvikle samarbeidet med næringslivet og utdanningsinstitusjoner for å få flest
321 mulig ut i relevant utdanning og arbeid.

322 Vår samfunnsmodell bygger på like rettigheter og plikter for alle våre innbyggere. Alle mennesker har
323 ikke like forutsetninger i utgangspunktet. De som kommer til byen vår og som har levd et liv et liv på
324 flukt, skal få god og tilrettelagt språkopplæring og kunnskap om samfunnet vårt. Målet er at alle skal
325 få arbeid og bidra i samfunnet.

326 Vi ser at utenforskap ofte henger sammen med mangel på arbeid. Ledige stillinger må lyses ut, slik at
327 alle får mulighet til å søke på jobber. Bedrifter som legger tilrette for språkpraksis og arbeidstrening
328 skal få gode støtteordninger fra det offentlige. Arbeiderpartiet ønsker å prøve ut forsøk med varig
329 tilrettelagt arbeid for mennesker som har problemer med innpassing det ordinære arbeidslivet.
330 Samtidig vil vi utfordre NAV på å samordne ytelser og ordninger som kan gi en mere forutsigbar
331 jobbsituasjon for flere. Utgangspunktet må være at begge foreldre skal sysselsettes. Da må flere
332 kvalifiseres til arbeid.

333 Vi vil ha en helhetlig satsning på grunnskoleopplæringen med mulighet for å ta moduler som dekker
334 kompetansehull heller enn hele skoleløp. Spesialpedagogikken i voksenopplæringen må styrkes.
335 Integreringsarbeid handler også om likestilling og samfunnslære. Innbyggere i Kristiansand,
336 uavhengig av bakgrunn, skal være trygg på at alle får samme tjenester. Unntak fra disse skal
337 begrunnes. I praksis betyr for eksempel det at det ikke skal gjøres unntak fra felles
338 svømmeundervisning og felles gymnastikk og fysisk aktivitet uten at det er en klar pedagogisk
339 begrunnelse for det. Det betyr videre at vi skal ha en by for alle, der sosial kontroll, fordommer og
340 rasisme aktivt imøtegås og stoppes. Unge jenter og gutter som opplever truende sosial kontroll i
341 hjemmet, skal få hjelp og bistand fra kommunen. All form for tvang og lemlesting av barn og unge
342 skal meldes til politi og barnevern.

343 Kristiansand er en by for alle. Den regionale LIM-planen (Likestilling, mangfold og integrerings-
344 planen) skal følges opp lokalt. Kommunen skal fremme likestilling i sitt daglige virke, og Kristiansand
345 Arbeiderparti vil påse at den nylig avleverte levekårsundersøkelsen bland LHBTIQ (Lesbiske,
346 homofile, bifile og transpersoner) skal føles opp med konkrete planer og bevilgninger. Det er spesielt
347 viktig å følge opp forebygging av selvmord generelt, og særlig for denne gruppen.

348 Arbeiderpartiet vil jobbe systematisk med med holdninger, tidlig innsats, mangfold og likestilling på
349 alle arenaer.

350 Universelle utforminger i det offentlige rom og i offentlige bygg skal være en selvfølge. Like
351 selvfølgelig skal tilrettelegging for universell deltakelse være.

352 Brukerstyrt personlig assistent (BPA), en tjeneste for dem med nedsatt funksjonsnivå, er et godt
353 tilbud som fører til mere likestilling og deltakelse. Arbeiderpartiet ser på BPA som et verktøy for
354 likestilling, mere enn en helsetjeneste. Å tilrettelegge for at mennesker med nedsatt funksjonsevne
355 kan delta i samfunnslivet på lik linje med funksjonsfriske er et viktig tiltak.

356 Religion, tro og livssyn

357 For mange er religion og tro er en privatsak, men vi anerkjenner at ulike trossamfunn har viktige
358 funksjoner i samfunnet og tro er viktig i mange innbyggers liv. Vi ønsker å ta vare på folkekirken. Det
359 innebærer å legge til rette for at det omfattende kulturelle arbeidet kirken driver, spesielt innen
360 musikklivet og for å skape sunne møteplasser for barn og unge stimuleres.

361 Vi ønsker å støtte det sosiale arbeidet som menigheter og kristne organisasjoner driver for utsatte
362 grupper. Kirkens Bymisjon, Kirkens Ungdomsprosjekt og andre skal det legges tilrette for at har godt
363 samarbeid med det offentlige. Vi ønsker også å støtte arbeid som gjøres i muslimske menigheter, når
364 det foregår i en åpen form, bidrar til integrering, skaper sosiale møteplasser og legger til rette for at
365 barn og unge får utvikle seg i trygge miljøer. Arbeidet til Forum for tro- og livssyn skal styrkes
366 gjennom økte bevilgninger.

367 Studentbyen

368 Kristiansand skal som en inkluderende og fremtidsrettet kommune gjøre sitt for å være en by for
369 studenter. Studenter som kommer til Kristiansand må se at det er arbeidsmuligheter her ved fullførte
370 studier. Derfor vil Kristiansand Arbeiderparti fremme tiltak som skal sikre at flere studenter kommer
371 ut i jobb etter endte studier. Trainee Sør må bevares som et av flere tiltak for å beholde studenter i
372 regionen. Også her må Kristiansand kommune samarbeide med næringsliv og organisasjoner.
373 Gründervirksomheter som studenter starter opp i Kristiansand, skal ha gode støtteapparatet.
374 Innoventus Sør, Eva-senteret er eksempler på dette.

375

376 Kristiansand Arbeiderparti vil også bidra politisk for å sikre at færre studenter opplever ensomhet og
377 har råd til helsetjenester i vår kommune. Det må også i større grad satses fra Kristiansand kommune
378 på kulturtilbud for studenter som er inkluderende for alle studenter. Vi ønsker å endre ordningen
379 med gratis busskort gjennom å tilby studenter som flytter til Kristiansand utenfra Agder gratis
380 busskort i tre år.

381

382 Vår helse

Cirka 1 av 4 middelaldrande menn og 1 av 5 kvinner i Norge er overvektige. 8% av befolkningen oppgir at de er ensomme
--

383

384 God helse er avgjørende for å kunne leve et trygt og godt liv. Fellesskapet har ansvar for alle sin
385 helse, og hver og en av oss har ansvar for vår egen helse. Arbeiderpartiet vil ha en helsepolitikk som
386 legger til rette for alles rett og mulighet til å ta gode valg for egen helse og få tilbud om den beste
387 helsehjelp når behovet melder seg. Til dette trengs en samfunnsmobilisering på bred front for

388 folkehelse og forebygging. Arbeiderpartiet ønsker å engasjere eldre i større grad. Gjennom
389 yrkesdeltakelse og frivillighet kan eldre bidra til fellesskapet med nyttig kunnskap og erfaring.

390 Bekjempelse av fattigdom og dårlige sosiale kår er det viktigste folkehelseiltaket for å fremme fysisk
391 og psykisk helse. Rettferdig fordeling av ressurser og muligheter gir grobunn for tillit, trygghet,
392 deltagelse og helse for alle.

393 Kommunen må tilrettelegge for at befolkningen kan ta gode, sunne valg. Vi vil ha et rikt friluftstilbud
394 med gode varierte turstier i alle bydeler. Vi vil styrke de lokale løypeutvalgene betydelig.
395

396 Stadig flere opplever psykisk uhelse i løpet av livet. Det er viktig å sette inn tiltak slik at dette ikke får
397 utvikle seg til alvorlig psykisk sykdom. Lavterskeltilbud, som for eksempel Mental Helse og
398 Energiverket, er her en svært viktig bidragsyter. Presset på lavterskeltilbudet øker, og det er viktig å
399 sikre gode forutseninger for disse.

400 Alkohol

401 Arbeiderpartiet har siden stiftelsen vært et parti med solidarisk politikk. Dette skal også gjelde
402 alkoholpolitikken vår. Alkoholbruket i befolkningen har økt de siste 30 årene. Når alkoholkonsumet
403 øker generelt i befolkningen, får vi også flere med alkoholproblemer. Vi vil se på ulike måter å
404 redusere alkoholkonsumet i befolkningen. Spesielt i den eldre generasjonen utvikler flere et usunt
405 forhold til alkohol. Grunnen til at mange av disse drikker er ensomhet. Det må vi som samfunn gjøre
406 noe med. Vi vil blant annet derfor synliggjøre og styrke røde kors sin besøkstjeneste.

407 Ensomhet

408 Ensomhet er en utfordring i befolkningen. Ingen en skyld i egen ensomhet. Kommunen må sikre
409 trygge, gode møteplasser med lav terskel for deltagelse. Vi ønsker oss et «fritidstilbud» også for
410 befolkningen mellom 20-60. Arbeiderpartiet vil ha en egen handlingsplan mot ensomhet.

411 Mange eldre opplever ensomhet. Å treffe andre og ha sosialt fellesskap er en viktig kvalitet i livet
412 som må tilrettelegges når man blir eldre. Arbeiderpartiet vil at det skal tilrettelegges for ulike
413 møteplasser som inkluderer eldre for sosialt samvær, gode måltider, stimuli til aktivitet og utvikling
414 av nye ferdigheter. Byens seniorsentre spiller her en viktig brikke. Vi vil også satse videre på tiltak
415 som for eksempel Røde Kors sin besøksvenn tjeneste.

416 Mat, måltider og ernæring

417 Kristiansand kommune har ingen helhetlig mat- og måltidspolitikk. Hver dag serverer kommunen
418 mange hundre måltider i sine institusjoner, og tilrettelegger for ytterligere flere. Barn i barnehager,
419 på skolen og i SFO skal få servert variert og sunn mat. Det skal også eldre som får levert mat hjem,
420 eller på institusjoner få. Valgfrihet og alternative matretter skal være et tilbud så langt det lar seg
421 gjøre. Vi vil ha faglig håndtert mat på sykehjemmene, i barnehagen og i SFO. Ansatte skal få
422 veiledning i tilberedning og servering, i tillegg til ernæring. Kommunens sentralkjøkken,
423 Kjøkkenservice, blir en viktig samarbeidspartner for institusjonene. Kristiansand Arbeiderparti er
424 positive til etablering av Geitmyra matsenter og andre aktører som fremmer lokal, sunn og kortreist
425 mat. Sykehjem som prioriterer bedre kjøkkenfasiliteter enn hva de har i dag, skal få dette vurdert.

426

427 Alderdom

428 Digital hverdag for eldre

429 Arbeiderpartiet mener at det å mestre sin egen hverdag og bidra til fellesskapet er helt avgjørende

430 for å leve et verdig og innholdsrikt liv. Det digitale utenforskapet øker med alderen. Derfor bør
431 kommunen ta et større ansvar for å ruste sine innbyggere til en digital hverdag, også knyttet til
432 offentlige tjenester.

433 Klarer vi å hjelpe eldre til en aktiv og innholdsrik hverdag, bidrar vi samtidig til god folkehelse.
434 Gjennom ny teknologi og hjelp i hjemmet kan mange være selvstendige i sitt eget hjem lenger, noe
435 som er viktig når antallet eldre i befolkningen øker.

436 Trygghet når du trenger det

437 Når sykdom og funksjonstap rammer er det viktig at den enkelte som trenger det opplever at de får
438 et trygt og godt tilbud. Arbeiderpartiet vil styrke grunnbemanningen i hjemmetjenesten og på
439 sykehjemmene slik at de ansatte får mer tid til omsorg. Å ha folk ansatte i fulle, faste stillinger er
440 essensielt for kvaliteten i sektoren. Vi vil at de som får hjemmesykepleie skal slippe å forholde seg til
441 veldig mange forskjellige hjelpere. Heltid er viktig for å oppnå dette. Arbeiderpartiet ønsker folk med
442 fagkompetanse på jobb, og vil legge til rette for at ansatte kan utdanne- og videreutdanne seg. At de
443 ansatte kan kommunisere med mottakere av kommunale tjenester. Vi vil derfor vurdere å innføre
444 språkkrav til de ansatte.

445 Vi vil fortsatt sikre god og næringsrik mat på byens sykehjem. Arbeiderpartiet ønsker et individuelt
446 tilpassa sykehjemstilbud. Dette betyr at noen beboere har behov for mye aktivitet i løpet av en dag,
447 mens andre beboere trenger en hånd å holde i. Vi trenger nok ansatte på jobb for å oppnå dette.
448 Samtidig er samhandling mellom institusjoner og frivillige organisasjoner, barnehager og skoler en
449 bidragsyter for aktivitet på sykehjemmene.

450 Det viktig å sikre en god forventningsavklaring og dialog mellom pårørende og ansatte på byens
451 institusjoner. Pårørende er en viktig ressurs, men de skal ha tid til å være nettopp det, pårørende.

452 En verdig død

453 Arbeiderpartiet ønsker at alle byens innbyggere skal ha en verdig død. Vi vil legge til rette for at de
454 som ønsker det skal få dø hjemme opplever dette som trygt. Vi må sikre god kompetanse på byens
455 institusjoner slik at folk får en verdig død der.

456 Kultur, idrett og frivillighet

457 Kultur

458 Kristiansands Arbeiderparti vil fortsatt satse sterkt på kunst og kultur. Både fordi det har stor
459 egenverdi, men også stor nytteverdi for samfunnsutviklingen, næringsutvikling og personlig utvikling
460 for byens innbyggere. Kulturell kompetanse hos befolkningen styrker identitet og deltakelse og
461 bidrar til medansvar og utvikling av kommunen vår.

462

463 Kristiansand har vært gjennom et enormt kulturløft. Store institusjoner holder et svært høyt
464 kunstnerisk nivå, og med løftet for Sørlandets Kunstmuseum vil Kristiansand ligge helt i toppen av
465 nordiske kulturbyer. En viktig jobb for kommunen vil i neste periode være å styrke det kulturelle
466 grunnplanet, slik at utøvere som driver på amatørnivå også løftes av satsingen på det profesjonelle.

467 Kulturskolen, UKM (Ung Kultur Møtes) og andre arenaer der barn og unge møter og lærer kunst og
468 kultur vil fortsatt være en av våre viktigste satsingsområder. Ny kulturskole på Silokaia vil gi nye
469 muligheter. Arbeiderpartiet vil øke driftsbudsjettet til kulturskolen, slik at langt flere elever får plass i
470 skolen.

471 Kunst- og kulturutdanningene ved Universitetet i Agder (UiA) tilfører byen nye impulser og verdier. Vi
472 ser det som en viktig oppgave å videreutvikle samarbeidet mellom kommunens kulturliv og UiA.

473

474 [Det profesjonelle kulturlivet](#)

475 Satsingen på det profesjonelle skal fortsette. Det er et mål for oss at kunst og kulturarbeidere skal
476 kunne leve av sitt fag, og at det skal være gode levekår for kunstnerne i byen. Vi vil legge til rette for
477 mere hospitering og flere kunstnerboliger, slik at kunstneriske aktører kan legge produksjonene sine
478 til kommunen. Kristiansand har gode lokasjoner for ulike produksjoner, men trenger mer
479 kompetanse for hvordan bli en god vertskommune. Kommunens kulturstrategi må fornyes, der et av
480 målene må være å tiltrekke seg flere talenter til regionen.

481

482 Flere av museene i kommunen vil i perioden flytte over i større og mer moderne formidlingsbygg.
483 Dette vil gjøre museene langt mer tilgjengelig. Arbeiderpartiet vil jobbe for at hele kommunen skal få
484 mulighet til vise kunst. Vi vil ha et samarbeid mellom museene, Kristiansand Kunsthall, kommunen og
485 bibliotekene i bydelene for å ytterlig gjøre kunsten tilgjengelig for flere.

486

487 Odderøya skal fortsatt utvikles for kreative miljøer, og store musikkarrangementer og festivaler.
488 Søgne Gamle Prestegård, Andøen gård og Myren gård er eksempler på viktige bygg i bydelene, som
489 ytterligere kan utvikles for kulturfeltet.

490

491 [Den kulturelle grunnmuren](#)

492 Bibliotek, kompetansesentrene innen musikk, scenekunst, film og litteratur, amatørteater, kor, dans
493 og ulike interesseorganisasjoner spiller en viktig rolle for å løfte kulturaktører, noen ganger også over
494 til det profesjonelle. Samspillet mellom de ulike sjangrene kan gi nye og unike opplevelser for såvel
495 publikum som aktørene selv. Arbeiderpartiet har vært, og skal fortsette å være en solid støttespiller
496 for alle disse miljøene. Tilskuddsordningene skal styrkes og budsjettene økes for å sikre det solide
497 kulturelle fundament.

498 [Idrett](#)

499 Kristiansand er en av Norges sprekeste kommuner. Hver dag bruker tusenvis av barn, ungdommer og
500 voksne et eller flere av kommunens idrettsanlegg. Både toppidrett og breddeidrett har gode kår.
501 Banekapasiteten og hallkapasiteten er høy. Det vitner om en aktiv befolkning og sportsglade barn og
502 unge. Likevel opplever vi et press på kapasiteten. Det kreves kontinuerlig vedlikehold av anleggene.
503 Det må settes av nok midler til drift og vedlikehold av alle idrettsanleggene i kommunen.
504 Arbeiderpartiet vil fortsette å bygge ut haller, baner og idrettsarenaer. Alle bydeler skal ha minst en
505 flerbrukshall, fortrinnsvis i forbindelse med en skole. Idrettsanlegg som stimulerer til aktivitet for
506 flest mulig skal videreutvikles i alle bydeler. Mulighet for gode naturopplevelser, badevann og løyper
507 skal tilrettelegges der folk bor. Vi skal ha et særlig fokus på «nye idretter» som gjerne tiltrekker seg
508 unge utenfor den organiserte idretten. Mangfold i idrettsgrener krever nye løsninger for flerbruk i
509 haller og anlegg.

510

511 Vi skal gi gode rammevilkår for kommunens mange idrettsklubber. Idretten drives i stor grad av
512 frivillighet. Ansvarlige voksne stiller opp for våre barn og barnebarn. Noen foreldre og foresatte

513 trener de minste, andre stiller på dugnad til inntekt for lag og foreninger. Vi vil utrede om det finnes
514 måter kommunen kan tilrettelegge for organisert dugnad fra idretten, og på den måten skaffe
515 inntekter til klubbene. Idrettsrådet som koordinerer og representerer den samlede idretten skal
516 fortsatt motta driftsstøtte fra kommunen. Idrettslag som prioriterer inkludering og
517 holdningsskapende arbeid blant trenere, barn og unge, skal tilgodeses fra kommunens side.

518 [Frivillighet og innbyggerdialog.](#)

519 Fremtidsanalysene viser at lokaldemokratiet er under press. Tillit i samfunnet og til demokratiet må
520 hegnes om. Kristiansands innbyggere skal mulighet til innspillmøter, høringer og dialog med
521 kommunen og de folkevalgte. Det skal være kort vei til beslutningstakere.

522 Frivillig arbeid er en av de viktigste arenaer vi har for et godt lokaldemokrati. Derfor er frivillige lag og
523 organisasjoner viktig. Vi ser at frivilligheten er med på å inkludere mennesker i vårt samfunn og i
524 nærmiljøet. Vi vil legge til rette for frivilligheten i alle bydeler, og ansette en frivillighetskoordinator
525 som foreslått fra frivilligheten selv.

526 Selv om Kristiansand nå blir en ny, større kommune skal ikke innbyggerne oppleve at
527 beslutningsprosesser flyttes bort fra dem. Vår administrasjon og våre politikere må være der folk er,
528 det må være enkelt for en vanlig innbygger å få kontakt. Vi vil vurdere faste møteplasser mellom
529 innbyggere og folkevalgte i bydelene.

530 Det er uante muligheter av folk som ønsker å bidra til frivillig arbeid. Frivilligheten skal være et
531 supplement til kommunens tjenesteproduksjon og ikke erstatte den. Frivillighetsentralene, de
532 humanitære organisasjonene og utallige lag og foreninger utgjør en svært viktig ressurs for
533 kommunen. Kristiansand skal være en kommune der frivillige lag, foreninger og organisasjoner i all
534 sin bredde skal oppleve seg ivaretatt og verdsatt.

535 [Næring og byutvikling](#)

536

537 Nye Kristiansand blir Norges 5. Største by, og kan kalles en storby i norsk sammenheng.
538 Verdiskapning og næringsliv utvikler byen vår. Kristiansand Arbeiderparti mener stabile og
539 forutsigbare rammevilkår for næringslivet er det viktigste. Større endringer med konsekvenser for
540 næringslivet skal først gjøres etter tett og god dialog med Næringsforeningen og organisasjoner som
541 representerer andre bedrifter. Vi skal bygge infrastruktur som møter næringslivets behov, men som
542 samtidig ivaretar klima og miljøutfordringer. Det betyr at nye, fremtidige bydeler først og fremst skal
543 bygges i et klimaperspektiv, tett på eksisterende by- og infrastruktur. Det blir mer fortetting i
544 områder der dette er egnet. Sammenslåingen av våre tre kommuner betyr også at utvikling vil skje
545 vest for Kristiansand. Mjøvann industriområder vil bli et viktig knutepunkt for næring. Næringslivet
546 etterspør kompetent og dyktig arbeidskraft. Det er et mål at våre utdanningsinstitusjoner skal ligge
547 helt i tet i landet, og vi skal lage et byregion som er så attraktiv at nyutdannede ønsker å bo her etter
548 endt studietid. Kristiansand Arbeiderparti er opptatt av fagarbeidere og håndverkere. Vi vil doble
549 antall lærlinger kommunen tar inn hvert år, og vi vil invitere næringslivet med på et lærlingeløft, slik
550 at unge fagutdannede får lærlingplass. For de minste bedriftene som finner det krevende å knytte
551 seg til den tradisjonelle lærlingordningen, skal vi finne gode løsninger. Vi skal så langt det lar seg
552 gjøre, og innenfor gjeldende regelverk, bruke lokale bedrifter og entreprenører i kommunale kjøp av
553 varer og tjenester. Vi vil se på mulige samarbeidsløsninger mellom Kristiansand og omkringliggende
554 kommuner, for å finne de beste løsningene for næringslivet. Der funksjonsdelinger er fornuftig vil vi i
555 utgangspunktet være positive til det. Et eksempel på dette er samarbeid mellom havna i Kristiansand
556 og Mandal.

557

558 Handel og turistnæring

559 Turistnæringen er en viktig næring for kommunen. Hvert år kommer mange tusen besøkende til
560 Kristiansand og bydelene våre. Næringsklynge for bedrifter i reiselivs-, opplevelses- og
561 kulturnæringen (USUS) gir verdifull kompetanse for hvordan Kristiansand og Sørlandet best kan
562 samspillet for å opprettholde attraktiviteten som turistby. Utvikling av kulturinstitusjoner,
563 badeplasser, naturområder og et levende sentrum øker byens attraktivitet. Kommunen skal være en
564 god tilrettelegger og samarbeidsvillig vert for festivaler, idrettsarrangementer og andre store
565 produksjoner. Vi vil opprettholde søndagsstengte butikker. Vi vil se på ulike områder i hele
566 kommunen for å finne steder som er egnet for utvikling av turist- og handelsnæringen. Særlig gjelder
567 dette de allerede eksisterende bysentrum i bydelene.

568 Arealpolitikk

569 Både små og store utbyggere som velger å investere i kommunen er bra. De utvikler kommunen, og
570 sørger for at det er nok boliger til folk. Vi skal sikre god planlegging av nye områder og rask
571 saksbehandling. Utbyggingsområder skal ha gode bokvaliteter, og sees i sammenheng med en
572 bærekraftig byutvikling. Vi vil konsentrere byutviklingen på en måte som knytter Søgne, Songdalen
573 og Kristiansand tettere sammen.

574 FNs mål om bærekraftige byer ligger til grunn for Arbeiderpartiets arealpolitikk. Miljøutfordringene vi
575 er forespeilet FNs siste klimarapport er meget utfordrende og Arbeiderpartiet vil føre en ansvarlig
576 arealpolitikkpolitikk som gjør Kristiansand i stand til å nå sine klimaforpliktelser. Kristiansand
577 kommune tredobler sitt areal når kommunen blir sammenslått med Søgne og Songdalen.
578 Arbeiderpartiet vil utvikle kommunen gjennom å styrke eksisterende senterstrukturer på Nodeland,
579 Tangvall og Kvadraturen.

580 En ny Byvekstavtale forutsetter 0-vekst i biltrafikken. En bærekraftig arealpolitikk er en forutsetning
581 for å klare dette målet. Arbeiderpartiet vil derfor føre en arealpolitikk som baserer seg på at folk i
582 større grad kan gå, sykle eller reise kollektivt.

583 Arbeiderpartiet vil initiere et arbeide for å vurdere områder som egner seg for fortetting.

584 For å nå 0-vekstmålet i biltrafikken så må også parkeringspolitikken endres. Arbeiderpartiet vil derfor
585 føre en restriktiv parkeringspolitikk. Vi gjør dette for å oppfylle våre klimaforpliktelser, men også
586 fordi det skaper gode møteplasser, flere grønne lunger og parker i sentrumsområdene i Søgne,
587 Songdalen og kvadraturen og skaper en mer trivelig og god by med et godt miljø for alle.

588 Kristiansand har landets beste boligmarked og det er viktig å legge til rette for gode og trygge
589 boligområder som har et godt utbygd tilbud for gående, syklende og de som vil ta buss.
590 Arbeiderpartiet er imot utbyggingsprosjekter som fører til byspredning.

591 Arbeiderpartiet vil føre en politikk som holder boligprisene nede gjennom og hele tiden, ha regulerte
592 områder i byen klare for utbygging. Arbeiderpartiet ønsker å bruke utpekingsretten oftere for å
593 sørge for mer mangfold i bosettingen.

594 Nye E-39 fører til kortere avstander og reisetid mellom bydelene i Kristiansand. Dette gir et godt
595 grunnlag for å bygge byen og øvrige deler av regionene sammen. Arbeiderpartiet vil arbeide for å
596 styrke eksisterende industriområder som Rige og Mjåvann samt se på muligheten for å utvikle nye
597 områder langs E-39.

598 Kommunen som arbeidsplass

599 Kristiansand kommune blir arbeidsplassen til over 8000 arbeidstakere. Vi trenger alle sammen.
600 Fremtiden viser at vi også står ovenfor store rekrutteringsutfordringer for kommunal og offentlig
601 sektor. Derfor er det viktig at vi fører en arbeidsgiverpolitikk som er attraktiv for vår ansatte. Vi skal
602 både beholde de ansatte vi har og samtidig rekruttere nye. Et velfungerende trepartssamarbeid skal
603 legges til grunn for vår arbeidsgivervirksomhet. Vi skal ha et tillitsbasert ledelse der medarbeidere
604 føler seg sett og hørt på arbeidsplassen sin. Dialogen og samarbeidet med de ansattes organisasjoner
605 er helt vesentlig for å bygge en god kommune. Konkurransetsetting og privatisering av tjenester er
606 en gammeldags måte å tenke kommunal drift på. Arbeiderpartiet mener konkurranseutsetting av
607 medarbeidere og tjenester er det motsatte av å ta de ansatte på alvor. Vi sier derfor nei til
608 privatisering av tjenester kommunen er satt til å utføre.

609 Arbeiderpartiet vil føre en offensiv og inkluderende arbeidsgiverpolitikk, som gjør kommunen bedre i
610 stand til å oppfylle IA-avtalens forpliktelser. Kommunen må vise vei, og tilby arbeid til mennesker
611 med nedsatt funksjonsevne. Vi vil bruke trepartssamarbeidet for å redusere sykefraværet i
612 kommunen, og vi skal bruke nyere forskning om årsaker til kvinners sykefravær aktivt, med mål om å
613 redusere fraværet.

614 Vårt mål er best mulig tjenester til hele folket, uavhengig av hvem du er og av størrelsen på
615 lommeboka. Kvaliteten på den offentlige velferden påvirkes blant annet av arbeidsvilkårene til de
616 ansatte. Arbeiderpartiet ønsker ikke anbudsprosesser som innebærer press på de ansattes lønns- og
617 arbeidsvilkår. På kjerneområder som helse, skole og eldreomsorg skal det være gode offentlige
618 tilbud, som omfatter alle. Grunnleggende velferdstjenester skal ikke privatiseres eller
619 kommersialiseres. Arbeiderpartiet vil aktivt bekjempe sosial dumping, og krever at anbydere og
620 tjeneste leverandører til kommunen har ordnede lønns- og arbeidsvilkår.

621 Kristiansand skal rekruttere gode ledere. Gode ledere er nøkkelen for et godt arbeidsmiljø. Høyt
622 sykefravær skal møtes med kompetanse og tiltak vi vet virker. Trivsel på jobb er viktig for et godt
623 arbeidsmiljø og lavt sykefravær. Vi vil kontinuerlig ha fokus på dette, for å sikre innbyggerne de beste
624 tjenester og de ansatte trygge jobber.

625 Kristiansand Arbeiderparti har stått i bresjen for å få flere deltidsansatte inn i faste og fulle stillinger.
626 Vi vil fortsette høyt fokus på dette. Det lønner seg både for kommune, ansatte og innbyggere å ha
627 heltidsansatte i de fleste stillinger. Midlertidighet i ansettelsesforhold skaper ikke trygghet og
628 forutsigbarhet. Vi ønsker at de som velger seg et yrke i kommunen skal være trygge på at de
629 beholder jobben sin.

630 Kristiansand kommune blir etter sammenslåing den største arbeidsgiveren på Sørlandet. Mobbing og
631 trakassering kan forekomme. Vi skal ha et varslingsystem som ivaretar varsleren, og vi skal ha
632 kompetanse internt til å kunne behandle varsler og varslersaker på en anstendig og trygg måte.

633 I kommunen skal det være fokus på fornying og forbedring. Samspill mellom kommune, forsknings-
634 og utdanningsinstitusjoner er viktig. Innovasjon og digital kompetanse er helt avgjørende.
635 Bekjempelse av sosial dumping, seriøst og inkluderende arbeidsliv vi kreve mye fokus i perioden.
636 Arbeiderpartiet vil ta i bruk de mest restriktive verktøy for å forebygge et useriøst arbeidsliv.

637

638

639

640

641